

Andrea Vernerová

*Kytky, stromy
a
můj muž*

Andrea Vernerová

Po absolvování FF UK Praha pracovala v ČTK – v časopise 100+1 ZZ a v redakci pro zahraničí (oblast kultury), později v Literárním měsíčníku, publikovala rozhovory s umělci v denících i časopisech.

Od roku 1992 vlastní P.R. agenturu – pořádání tiskových konferencí, společenských a kulturních akcí. Spolupracovala s ČRo – Radio Regina (pořad o vzdělávání dospělých) a ČT (seriál Evropské rodinné ságy). Členka Akademie literatury české (www.akademielc.cz) a AIEP (www.detektivka.com). Podílela se na Festivalu spisovatelů Praha, na Nonstop čtení organizovaném Jazzovou sekcí a dalších aktivitách.

Autorka detektivních příběhů z námořního prostředí a pod pseudonymem Anna Farianová knih o minulých životech.

Manžel je námořní důstojník – kapitán dálné plavby. Má dceru a dva vnuky.

KYTKY, STROMY A MŮJ MUŽ

Kolik strastí a radostí přináší budování vlastní zahrady? Pokud to nevíte, tato kniha Vám poskytne radost, humor i zamyšlení nejen nad přírodou, ale i nad lidskými osudy.

Andrea Vernerová

Kytky, stromy
a
můj muž

2015

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno. Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla, a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout z portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takového sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

© Andrea Vernerová c/o DILIA, 2015

© INDEART, 2015

www.indeart.cz

978-80-7519-055-0 (PDF)

Obsah

ČÁST I.

ROK PRVNÍ

ROK DRUHÝ

ROK TŘETÍ

ČÁST II.

VŠECHNY DALŠÍ ROKY

Co lze říci květinou?

ČTĚTE ELEKTRONICKÉ KNIHY

Věnováno

Mileně a Zahrádkám u České Lípy

Osoby a jejich příběhy v této knize jsou vesměs vymyšlené, ale zahrada nacházející se v obci Zahradky u České Lípy, její příslušenství a okolí jsou skutečné.

ČÁST I.

Květiny provázejí lidskou kulturu odnepaměti. Živé i uměle aranžované inspirovaly antické autory, středověkou symboliku i mistry barokních zátiší. Květomluva coby dokonalý a rafinovaný systém znamení, komunikačních her i milostného rozhovoru se stala výrazem galantních kratochvílí rokoka. Původ květomluvy je třeba hledat na Blízkém východě, odkud se rozšířila do evropského prostředí a přizpůsobila zdejšímu vkusu.

Z výstavy v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Praze.

ROK PRVNÍ

Mám zahradu! Po dlouhých desetiletích, kdy jsem tiše toužila po kousku vlastní půdy, mi teď patří úžasný pozemek. Znáám ho ze svého dětství, kdy jsem s rodiči občas navštívila své příbuzné, kteří tu žili. A teď je můj!

Jak k tomu došlo? Zavolala mi sestřenice.

„Nechám ti tu spoušť za půl melounu. Tak to přece říkáte, ne?“

Sestřenice už desítky let žije v USA, kam utekla hned po maturitě. Velice rychle se aklimatizovala, vhodně se provdala a na svůj původní domov téměř zapomněla. Rodičům se ozvala zhruba dvakrát za rok – pravidelně jim posílala fotky z oslavy svých narozenin a kýčovitá vánoční přání. Fotky obsahovaly jeden dům – průběhem let vyměňovaný za větší a lepší, odpovídající zvyšující se společenské a finanční úrovni rodiny, dva psy – samozřejmě stále dražší a žádanější rasy, tři auta – časem se jejich počet s přibývajícím věkem a počtem členů rodiny zvyšoval, čtyři děti – víc jich nechtěla, není prý stroj na rození, ostatně manžel musí být spokojen, má dva syny a dvě dcery, pět – pět peněz, pět peněz, jak volá česká křepelka. A samozřejmě na obrázcích všude figurovala ona v drahém značkovém oblečení, zavěšená do typického amerického selfmademana, na prvních snímcích v kostkovaném saku, štráfovaných kalhotách, fialové vestě a růžové kravatě (opravdu, na vlastní oči jsem to viděla!), později stále lépe oblečeného, dnes v kvalitním ohozu, barevně vhodné košili a kravatě, štíhlého, leč s malým, my bychom řekli pivním bříškem, ovšem dovedně skrytým díky mistrovství krejčího. A ještě jedna věc mě na těch fotografiích překvapila: před těmi více než třiceti lety tehdy začínající byznysmen téměř neměl vlasy, zato dnes mu hlavu zdobí účes á la Bill Clinton. Tak nevím, je to paruka, nebo mu narostly nové vlasy... Všechno je možné. Sestřenice vždycky tvrdila, že Amerika je země neomezených možností. Zajímavé. Svého času se u nás totéž říkalo o Sovětském svazu...

Teta se dlouhá léta chystala svou dceru navštívit. Nakonec to nějak nestihla a zemřela v dvoulůžkovém pokoji domu s pečovatelskou službou. Ráda bych

napsala – zemřela v tichosti, ale nějak to nejde. Když jsem ji byla naposled navštívit, její společnice v pokoji vyzpěvovala, přesněji vyřvávala jediné dvě lidové písně, které jí zřejmě v obluzené hlavě zůstaly, a tetička se jen smutně usmívala.

„Tak co, chceš to?“ houkla do telefonu.

Přerušila jsem vzpomínky a vydechla:

„Jasně. Ale půl miliónu nemám. Tedy – zatím nemám.“

„No, tak to je tvoje smůla. Mohla bych dostat víc, ale matka mi psala, že by ráda, aby barák se zahradou zůstal v rodině. Tak jsem si říkala, že bys třeba...“

„Beru!“ přerušila jsem ji výkřikem. Kde se ve mně vzala ta odvaha? Nikdy jsem jí příliš netrpěla. Ale ten dům a ta zahrada... Copak to můžu nechat někomu cizímu? Vždycky jsem to tam měla ráda. Moc ráda. Vlastně – strašně moc ráda, došlo mi.

„Nooo... dobře. Tak jo. Ale kde vezmeš peníze, když je nemáš?“

„Půjčím si!“

„V bance? Nezbláznila ses? Tam ti nepučí ani floka, když nemáš majetek.“

Samozřejmě měla pravdu.

„Neboj, nějak si poradím.“

„Ale já to chci do týdne, jinak – je mi líto.“

To je šibeniční termín! Něco mám, tak polovic, ale kde tak rychle seženu zbytek?

„Dobře. Připrav smlouvu, do týdne ti zaplatím.“

Na druhém konci telefonu bylo chvíli ticho. Buď přemýšlela, jak je možné, že do týdne budu mít potřebnou sumu, nebo – a to spíš – zalitovala, že nechtěla víc.

„Za týden, Marie, budu tam, kde určíš. Tedy v Česku, abys nemyslela, že za tebou poletím do Států.“

„Jasně,“ prohlásila a hlas měla kyselý jak šťovík. „Ozvu se.“

Peníze jsem sehnala. Karel, jeden z mých dávných přátel, mi tu čtvrtku melounu půjčil. Nevěřila jsem svým očím, když souhlasil, že mu dluh budu

splácet po deseti tisícovkách měsíčně. Jen mi sdělil, že tím, že mi půjčí takovou sumu, přijde o procenta v bance, což musím chápat, a že tedy čeká, že se shodneme na vrácení částky o padesát tisíc vyšší. Zalapala jsem po dechu, ale nakonec jsem souhlasila. Tolik jsem si přála mít ten dům a zahradu. Ostatně jsem sama, nemám ani muže, ani děti, peníze jsem zatím utrácela jen pro sebe, mám slušné místo za solidní peníze, tak co bych to neušetřila. Když mi nepůjčí, sestřenice prodá zděděný majetek bůh ví komu a já ty peníze stejně utratím – bůh ví za co. Rozhodně za věci mnohem méně hodnotné a vytrvalé. A připravím se o radost tvořit a pěstovat.

Smlouvu jsme podepsaly v únoru, začátkem dubna mi přišel výpis z katastru. Je moje!

Mám zahradu! Velikou, krásnou, rozloženou na pískovcových terasách, svažující se hluboko pod dům, který sám stojí na pískovcovém suku, ve kterém je zespoda vytesaná jeskyně a z domu sklep. Nádhera! Úžas!

Vstoupila jsem vrátky, která už dávno nemají zámek a drží pohromadě jen díky kousku provazu, a rozhlédla se kolem sebe. Konce zahrady nedohlédnu – tedy ne, že by byla tak obrovská, ale je tak zarostlá, že nemám šanci přes náletové křoviny zahlédnout sousedovic plot.

Tady kdysi rostly růže. Terasa nad svahem jimi byla lemovaná. Dnes tu po nich není ani stopa, zato plevelu se tu daří skvěle.

A tady vzadu – pamatuješ, Mileno? - oslovuji v duchu svou kamarádku z dětství – tady na hradbách jsme hrávaly divadlo. Tenkrát s námi ještě dováděla sestřenka Marie, ještě se na nás nedívala z výše svého společenského postavení a finančního zajištění. Ty hradby, to je vlastně ohrada na okraji skály, složená v pískovcových kvádrů. Ach, ta romantika dětství! Tehdy pro nás dům byl zámek, obklopeným nevelkým parčíkem s růžemi, a když jsme seběhly dolů, pod hradby, měnily jsme se v bojovníky obléhající hrad. A kdesi na kraji zahrady, kam se teď nedostanu, je skála, na kterou jsme stoupaly po schodech vytesaných v kameni. Leda že bych se změnila v prince, který se prosekával šípkovým křovím

ke spící Růžence. Jenže já bych Růženku nenašla – a ani nehledala, já bych se snažila najít tu skálu, znovu vystoupat po schodech a rozhlédnout se po svém dětství. Snad se mi to za čas podaří.

Mé nové království se nachází v obci Lipová. Nejspíš se tak jmenuje podle lipové aleje, která vede od Nového zámku k oboře s daňky, muflony a kozami bezoárovými. Nový zámek není nový, postavili ho prý na místě gotické tvrze kdysi v době renesance, pak ho přestavěli barokně a tak dále, jak se dělo s mnoha našimi hrady a zámky, a nakonec mu dali název Nový. O starém zámku ovšem nic nevím, ale patrně tu někde také kdysi býval. Lipová alej pamatuje Valdštejna – vzpomínáš, Mileno, to byl náš, tedy hlavně tvůj oblíbený feudál. Stromy jsou mohutné, rozložitě a krásné. Dřív mi to připadalo normální, ale teď, co mi přibyla léta a vlastní zahrada, se dívám na stromy s velkým potěšením. Třeba ten mohutný bílý topol v parčíku před zámkem. Má dva obří kmeny srostlé u země, pokryté velmi tlustou a silně rozpraskanou kůrou – připomíná mi už nemladého, ale stále ještě zdatného chlapa, kterému životní zážitky zanechaly ve tvářích a na rukou své stopy. Říká se, že do třiceti člověk za svůj obličej nemůže, po třicítce ano, to už ho tvoří sám svým jednáním, city a prožitky. V tom případě byl tento strom po celý svůj staletý život užitečný, krmil včelky, nabízel stín, pod ním se odehrával život místních chudých, a možná někdy i těch, kteří obývali zámecké komnaty... Kdo ví. Ostatně v zámeckém parku roste víc takových stromů, jejichž statné kmeny, mohutné větve a šumící listoví mě stále více okouzluje.

Chodím se do parku dívat vždy, když přijedu do Lipové. Jdu kolem zahrad, zahrádek kouzelných, nakukuju přes ploty, jak se k nim lidé chovají, a žasnu. S rozvojem dostupné techniky a vzrůstající nabídkou rostlinstva se mění zahrádky v něco úžasného. Mám je ráda, těší mě, raduji se z nich. Zahrádky, zahrádky moje... Vidím petrklíče, růže více barev, rododendrony a azalky – těm se tu speciálně daří, je to jejich kraj. A další a další květiny, keře a stromy, ještě před několika desetiletími téměř neznámé, rostoucí jen v několika vybraných parcích a arboretech, a teď náhle i v těch zdánlivě nejprostších vesnických zahradách... Že

se sem nehodí? Proč ne? Když jsem se začetla do literatury, zjistila jsem, že mnohé dnes znovu objevované květiny pěstovali naši předkové na svých zahrádkách zcela běžně. Ach zahrady, zahrádky...

Jen ta má zatím ani trochu neodpovídá mým představám. Ovšem co není, může být. Vlastně – musí být. A bude!

Nejdřív ze všeho jsem si koupila knihu o zahradních rostlinách. Otáčím stránky, prohlížím obrázky, čtu názvy. Některé znám – pivoňky se mi vždycky líbily, ale znám jen ty, které na podzim usychají, jakže se jim říká? Bylinné, protože jejich stonky jsou křehké a na podzim odumírají. Zjara pak znovu raší – u země se objevují červené výhonky, každým rokem čtenější. Kromě nich jsou ještě pivoňky dřevité – tak ty jsem nikdy neviděla. Aspoň si nevzpomínám, že by je kdokoli z mých známých měl na zahrádce. Vyrostou do poměrně mohutného keře, mají veliké krásné květy... Už vím! Jak se tak dívám na obrázky, uvědomuji si, že rostou v pražské Stromovce. Ale mě nikdy nenapadlo, že nesou stejný název, který mám spojený s květinou pěstovanou kdysi v maličké zahrádce jedné mé babičky. Bylo mi asi pět let, když jsme k ní přijeli. Byl zrovna svátek Božího těla – páni, já dnes už vůbec nevím, kdy to vlastně je. Prostě kvetly pivoňky. Takže začátek června. Babička rozvité květy otrhala, voňavé růžové lístky dala do košíčku, a já v bledě modrých taftových šatečkách, které mi ušila babiččina kamarádka, a ve společnosti děvčat o něco starších stála u kostela a pak ty květinové lístečky házela na zem. Tenkrát se mi to líbilo, aspoň ve mně dodnes zůstal ten pocit. Možná i proto, že stejně jednaly i ostatní dívky. Člověk je tvor stádní, i když se tváří, že je originál, jedinečný a od ostatních se odlišující.

Tak tedy pivoňky. Ty musím mít. Listuji dál. Rododendrony, no samozřejmě. Když se jim v tomto kraji daří, nemohu si je nepořídit. Jenže je jich nějak moc. Asi by to chtělo specializovanou knihu. Budu ji muset zakoupit. Jaké další květiny? No jistě, tulipány, ty znám a mám ráda. To je zase barev a tvarů. Hm, chtělo by to tedy i narcisy a nějaké další cibuloviny. Třeba hyacinty. Koupila jsem si je několikrát už nakvetené, a pak jsem je dala kamarádce, která má

zahradu. Prý jí kvetly i v dalších letech. A ještě - cože, česneky? Česnek je dobrý do polévky nebo pod maso, ale jako kytka? Kroutím nad tím hlavou, ale já toho o květinách vlastně vím velmi málo. Třeba tady: řebčík kostkovaný. V životě jsem o takové kytce neslyšela, a přitom je tak krásná. No ovšem, Andulo, říkám si jménem, které nemám ráda, jak bys mohla, když ses o zahradničení až dosud nezajímala. A nezajímala by ses dál, kdybys neměla zahradu. Teď ji máš, a to je závazek. Nemůžeš přece dopustit, aby dál vypadala tak smutně, plná kopřiv, bodláků, pýru a dalších druhů plevelu, které ani neumíš pojmenovat. Kdysi to byla – alespoň v okolí domu – milá a příjemná zahrádka, udržovaná tak, jak to zvládli dva stárnoucí lidé, ale teď je tvoje, slyšíš? Tvoje! Tak se snaž.

Když jsem si tak pěkně domluvila, odložila jsem knihu a vyšla před dům. Natáhla jsem si látkové, speciálně za tím účelem zakoupené rukavice, označené jako zahradnické, a zkusila vytáhnout kopřivy, rašící ze země a nahuštěné blízko vchodu do domu. Opatrně jsem uchopila kopřivu kousek nad zemí a zatáhla. Šlo to! Půda je tu lehká, hodně písku, kopřiva docela dobře povolila. Táhnou, táhnou – auuu, ta pálí! Šlehla svými žahavými listy těsně nad kraj rukavice. Proč jen si při práci vykasávám rukávy? Honem jsem je stáhla. A co si myslí ten plevel? To máš za to, že mě tu nechceš nechat růst! Pustila jsem kopřivu, odskočila – a spadla do celé houštiny těch odporných žahavek. Teď jsem ovšem vylítla hbitě jak pták z hnízda a vrhla se na pískovec před vchodem. Tady kopřivy nejsou. Pálila mě ruka i část zad – jak je to možné, že mě neuchrání ani oblečení? Poskakovala jsem a doufala, že pálení brzy přejde. Maminka vždycky říkala, že to nic neznamena, že se tím uchráním před nemocí zvanou regma. Tak se tím utěšuji, když znovu opatrně uchopím nevysoký stonek a zatáhnu. Konečně, kopřiva s kořeny se zvedá ze země – ale co to? Kořen je silný, dřevitý, a já vytahuji ještě další, a ještě, ještě – pět kopřiv na jednom kořeni! Tak tomu říkám úspěch. Jestli to takhle půjde dál, bude zahrada za chvíli čistá. Sklonila jsem se k další kopřivě, popadla ji nad zemí a – ouha, jen jsem sykla, jak mě spálila. Jenže ne svými listy, ale lodyhou – tak i ta má žahavé chloupky! A kam asi? No do ruky, na které jsem měla zahradnickou rukavici. Když jsem ji stáhla, zjistila jsem, že mám na hřbetě řádku

rudých pupínků, které pálily a pálily a nechtěly přestat. Takže jsem já přestala likvidovat kopřivy a radši si uvařila kafe. Musím popřemýšlet, co dál.

Když jsem svůj zážitek s pletím kopřiv líčila své spolupracovnici Zdence, rozesmála se. Zamračila jsem se, ale koneckonců, ona má už léta chalupu, zdědili ji s manželem po jeho rodičích, jejich děti tam tráví prázdniny a všechny svátky. Na jaře nám vozí kytky, v létě jablka a na podzim víno. Tedy hroznové. Ta by měla moc dobře vědět, o čem mluvím.

„No jistě, kopřivy pálí přes látku. Já to zjistila taky, člověk si svou zkušenost musí udělat sám. Asi bys mi nevěřila, kdybych ti řekla, aby sis koupila ty nejlevnější gumové rukavice na mytí nádobí a pustila se v nich do práce na zahradě. Mám za léta osvědčené, že to v nich jde nejlépe, tedy pokud nebereš do ruky trnité větve. Na ty potřebuješ silné kožené rukavice. Ale to ti myslím zatím nehrozí a na kopřivy jsou ty gumové naprosto ideální.“

„Ty ale moc dlouho nevydrží, ne?“

„No, natrvalo je nemáš, ale to ty látkové už vůbec ne. V těch gumových tě nic nepálí, neprosákne jimi hlína, a pokud jsi jen trochu opatrná, stačí ti jeden pár na řadu dní. Dokud neprasknou. Mně se to většinou stává, když už je mám delší dobu, jsou nejspíš trochu zpuchřelé a tak si při natahování kus utrhnu, anebo když se hrabu v zemi tak vehementně, až si je nehtem propíchnu. Zkus to a uvidíš.“

Zkusila jsem a viděla. Šlo to. Dokonce jsem Zdenčin vynález zdokonalila – když jsem se vypravila na kopřivy, navlékla jsem si na sebe starou pláštěnku a natáhla nové holiny. Já vám dám, vy potvory, už mě pálit nebudete! Celkem se mi to dařilo. Vesele jsem tahala kopřivy, házela je na hromadu a těšila se, jak je pak spálím. Nic jiného si nezaslouží.

Po hodině úmorné dřiny jsem narovнала rozbolavělá záda a rozhlédla se. Radost z práce mě poněkud přešla – kolik pozemku jsem zbavila té nechutně žahavé byliny? Tři metry čtvereční? Čtyři? Jestli budu pokračovat tímto tempem, potrvá mi vypletí celého pozemku tisíc hodin. Cože? Kolik?! Znamená to, že kdybych každý den strávila čtyři hodiny likvidací tohoto úmorného plevelu – za

léčivku kopřivu v této chvíli v žádném případě nepokládám – měla bych co dělat dvě stě padesát dní. To znamená víc než tři čtvrtiny roku. Mezitím by se pozemek zanesl jiným plevellem...

Padla na mě beznaděj. Záda mě bolela, ruce také a všude kolem spousta kopřiv. A těch náletových keřů – s těmi si neporadím. Ty nevytahám.

Šla jsem do domu a uvařila si kafe. Co já si nebohá počnu... Mám zahradu, chci sázet kyticky, toužím mít upravený pozemek, jako většina lidí tady v Lipové, a zatím... S kafem jsem si sedla na práh domu. Je to marné. Takový pocit beznaděje jsem už dlouho nezažila.

„Copak, Aničko, cože jste taková smutná?“

Lekla jsem se. Starší žena – tedy proti mně, na místní poměry stařena nad hrobem – se zastavila u vrátek.

„Vy mě znáte?“

„No jistě. Pamatuju tě jako holčičku, když jsi sem občas přijela k tetě. I z pozdějších dob. Já vím, že jsi na tetu nezapomněla. Vždycky mi každou tvou návštěvu líčila, co jsi jí přivezla, co jsi povídala, co děláš.“

No těbůh, to jsem se ocitla v pěkné drbárně. Že mě to nenapadlo, co taky chudák stará teta mohla dělat jiného než se o své zážitky podělit se sousedkami. Jen by mě zajímalo, co jim vykládala o své dceři. Jestlipak věděli, jak na maminku kašle...

„Já bydlím tady o dva domy dál. Prý jsi ten domek koupila. Já myslela, že ti ho teta odkázala, vždycky o tom mluvila.“

Babka měla oči jak trnky, zvědavá na mou odpověď. Rukama se přidržovala branky.

„Marie mi to prodala, že prý její máma povídala, že k tomu tady mám vztah,“ vyhrkla jsem. Někdy rychleji mluvím, než myslím. Marie... Co když mi to měla dát a využila toho, že neznám závěť... Ne, to by nešlo, kdyby existovala závěť, řešilo by se to u soudu. Leda, že má drahá sestřenka závěť ztopila, aby se o ní nevědělo. Teta určitě nešla k právníkovi, a jestli něco sepsala, tak jen rukou,

a to by stejně neplatilo. Nebo – nejspíš neplatilo. Moje sestřenka Marie vždycky nejvíc ze všeho milovala peníze.

Oči sousedky zasvítily.

„Já jsem si to myslela. Ona mi tvoje teta ten svůj odkaz ukázala, napsala to a dala do obálky, aby to našli, až umře. Takže Mařenka... hm, ani mě to nepřekvapuje.“

Mě taky ne. Jen je mi z toho smutno, moc smutno. Pak jsem se rozhlédla po zahradě. Je moje. Koupila jsem si ji za své vydělané – a cizí půjčené – peníze, nemusím mít výčitky, že sestřenka přišla zkrátka. Je moje! Dobře, jsou tu kopřivy a nálety, ale já se nevzdám.

„Vidím, že sis dala kafičko. Mám doma buchty, ráno jsem pekla, pojď ochutnat,“ pozvala mě stará paní. Vlastně je docela milá. V první chvíli mě zarazilo, že mi tyká, ale vlastně, jestli si na mě vzpomíná jako na malou holku, je to asi samozřejmé. Zvlášť tady na vsi.

„Jo, já jsem Najmanová, jestli si přece jen vzpomeneš.“

Paní Najmanová – no jasně. Teta o ní často mluvila. Vlastně vždycky, když jsem ji – v posledních letech sporadicky – navštívila. Paní Najmanová byla její spolužačka ze základní školy a po celá ta léta nejlepší kamarádka. Bylo by nezdvořilé odmítnout pozvání na buchty. Kromě toho teta vždycky tvrdila, že paní Najmanová výborně vaří. Tak jsem se zvedla, sundala pláštěnku, zavřela dveře, kabelku s doklady a mobilem hodila přes rameno a vyrazila k sousedce. Dům jsem nechala odemčený – není tam co vzít, kdyby to snad někdo chtěl zkusit.

Paní Najmanová bydlí ve starém domku z kamene v přízemí a roubeného v patře. Má takovou tu pravou starosvětskou sednici s původní velkou pecí, v oknech květináče s pelargoniemi – obyčejnými červenými, žádné převislé zábrsky, záclonky z kretonu a stejné potahy na židlích. Na stěně visí krucifix, za ním zastrkané svaté obrázky a pod ním růženec. Všimla si, kam se dívám.

„To je po mojí mamince, já na kostel nikdy nebyla, vyrostla jsem v jiné době, i když v mládí pro moji generaci ještě bylo normální chodit na mši. Tohle mám jako památku,“ usmála se. „Dáš si kafe, Aničko? Já vím, že jsi měla,“

odmítla moje námitky, „ale ty jsi mladá a zdravá, další sneseš, k buchtám je nejlepší.“

Mladá a zdravá... Jak krásně to ta stará paní řekla. Já už bohužel věkově patřím ke starší střední generaci – pracovně spíš přímo starší generaci, tak jaképak mládí. A zdraví? To mi zatím celkem slouží, i když bolest v kříži po tom hodinovém pletí nesvědčí o dobrém stavu mé páteře.

Buchty byly výborné. Babka vykládala o tetě, o strýčkovi, který zemřel už před třiceti lety, o slepicích, které chovala, ale pak jí je liška zadávala.

„Tady je liška?“ podivila jsem se.

„Jistě, vždyť jsou kolem lesy,“ přikývla. „V zimě sem chodí srnky.“

„To je nádhera, srnky,“ vzdychla jsem.

„Moc nejásej, chutnají jim kytičky. Může se stát, že je sežerou dřív, než rozkvetou. I když to spíš plži, těch je tu víc než dost.“

„Copak srnky jedí kytky?“

„Zelené čerstvé konečky stromů a poupata kytek, ty jim chutnají náramně.“

„Kopřivy ne?“

Paní Najmanová se rozesmála.

„Ne, kopřivy nežerou. Máš s nimi problémy, vid’?“

„Mám. Nevím, co s tím. Sama to asi nezvládnou.“

Babička se usmála.

„Řeknu mladému Maňákovi, aby ti to posek. To je takový místní všemůž, už před léty si vyrobil traktůrek a na něj různé nástavce, může posekat trávu i keře, zorá pozemek, v zimě s tím odhruje sníh – taky mi pomáhá.“

„Jé, to by bylo fajn. Ale zadarmo bych to nechtěla.“

„To víš, že ne. Zadarmo ani kuře nehrabe, natož Maňák. Ale není drahý a dělá dobře. Jen se nedej napálit. Bral padesát korun na hodinu, teď zdražil na osmdesát, všechno zdražuje, že jo, tak i on, a zaplatíš benzín, ale on tu hodinu opravdu dělá. Našla bys tu ve vesnici různé experty, řekli by, že přijdou, vzali by peníze a skončili v hospodě. Neboj, já mu vysvětlím, jak se má chovat,“ řekla ta milá stará paní.

Domů jsem se vrátila téměř šťastná, v žaludku mě hrálo dobré kafe a vynikající buchty – dvě jsem ostatně dostala s sebou zabalené v ubrousku, prý na zítřek k snídani.

Paní Najmanová nezahálela. Jen jsem se druhý den ráno rozkoukala, dřív, než jsem si nazula holiny a natáhla rukavice, zahalekal na mě od vrátek chlap. Lekla jsem se, nebyl to žádný mladík, spíš dědek, abych tak řekla, neoholený dědek s mocným pivním mozolem, v umolousané košili a špinavých montérkách.

„Mlapni, vy prej potřebujete posekat zahradu. Já sem Maňák, povídala babka Najmanová, že se mám stavit.“

Chvíli mi trvalo, než jsem si přeložila oslovení – mlapni v plném znění bylo mladá paní. Pán polykal části slov. Kromě toho se asi přehlédl – ale spíš chtěl být zdvořilý.

„To bych potřebovala. Koukněte, jak to tu vypadá.“

„Jo, to vidim,“ řekl s citem. Rozvázal provázek na vrátkách a vešel dovnitř.

„Co je tohle?“ zeptal se a mávl rukou k nevelké hromadě kopřiv, mé včerejší práce.

„No, plela jsem.“

„S tím byste nebyla nikdy hotová. To chce posekat.“

„Ale kopřivy pak zase vyrostou, ne?“

„Ále né, dyž se to poseká za rok dvakrát třikrát, máte po kopřivách. Vono tady bude dost jinýho plevele,“ rozhlédl se po pozemku. „Jak tak vidim, tak se stejně s traktorem všude nedostanu. Jen tady nahoře na těch terasách, a pak támle dóle, jesli se mi tam podaří sjet. Takže toho k pletí budete mít víc než dost.“ A přezíravě po mně hodil okem. Jen jedním. To druhé stále hledělo do dáli.

„A to křoví taky musí pryč, to byste s tím měla jen potíže. Mám na to takovej nástroj, napojím to na traktor a pořežu to. A pak zvorám, aby šly vytahat ty kořeny. Práce je tu dost.“

„Jak to vidíte finančně?“

„Có? Jo, na kolik to přijde? Řek bych, že na pár tisícovek. Takle vod voka vám to neřeknu, ale nebojte, bába Najmanová mi dala instrukce. Prej mě bude hlídat, abych vás nenatáh. To nemám ve zvyku, tak jen abyste věděla. Tak co, plácne si?“

Plácli jsme si. Ulevilo se mi. Pan Maňák prohlásil, že než příště přijedu, bude část zahrady vyčištěná. Záleží to na počasí a na tom, jak bude mít čas, ale kolem domu to prý prokoukne a tak si mám připravit ruce, protože je budu hodně potřebovat. Vděčně jsem přikývla, že jo, ano, budu pracovat na svém - na mém pozemku, na mé zahradě, aby co nejdříve byla aspoň trochu taková, jakou bych ji chtěla mít. Jednou – snad. Zálohu nechtěl, že mi to všechno vyčíslí, až něco udělá. To jsem ocenila. Běžně se totiž setkávám nejdřív se žádostí o peníze – já vím, doba je nevlídná k těm, kteří dělají poctivě, je mnohem víc nakloněna podvodníkům a zlodějům, ale s tím já nic nenadělám. Vlastně jsem moc ráda, že se ke mně paní Najmanová přihlásila a že mi sehnala schopného člověka. Navíc ochotného pracovat, a to za nevelké peníze. Osmdesát korun na hodinu není dnes žádná velká suma. Panu Maňákovi jsem moc poděkovala, sdělila mu, že přijedu až za dva týdny, protože příští víkend mám pracovní povinnosti, a vyrazila na autobus do Prahy, neboť auto nevlastním a autobus jezdí často, občas staví i v Lipové, jinak v blízkém okresním městě a tudíž spojení je mi příznivě nakloněno.

Mám zahradu a teď i člověka, který mi s těmi nejtěžšími pracemi pomůže. Sláva!

První půlka května propršela. Nevadilo mi to. Jen jsem si vzpomněla na své dětství. Na oficiální oslavy prvního máje. Jak jsem se vždycky těšila, že tento den půjdu do průvodu nalehko. Že zima definitivně skončila a je tu jaro. Ten den byl jakýmsi symbolem období, kdy už se nemusíme navlékat do teplých svetrů a bund a místo punčocháčů konečně natáhneme podkolenky. Obvykle jsem si je srolovala až ke kotníkům a maminka se pak zlobila, že nasydnu. Také ovšem byly první máje, kdy pršelo a bylo chladno a já se smutná krčila v pláštěnce a punčocháčích pod skládanou sukýnkou. Mávátka, která jsme dostali, zplihla a celá ta asi

dvoukilometrová cesta od školy v naší vsi ke škole v sousední vsi nestála za nic, i když muzika hrála a všichni jsme měli radost, že už brzy přijde léto. Pak byl ještě lampionový průvod, to bývalo v předvečer května, kdy jsme šli od školy k pomníčku padlých ve druhé světové válce. Držela jsem tyčku, na ní zavěšený barevný papírový lampionek, ve kterém hořela svíčka, šli jsme po kraji silnice a kolem nás sporadicky projížděla auta. Bylo jich tehdy nesrovnatelně méně než dnes. Ale květiny kvetly a voněly stejně jako teď, kdy je mi o desítky let víc, pole a louky si navlékly stejný zářivě zelený kabát a také stromy vypadaly jako znovuzrozené. Je zajímavé, že jsem si první máj nikdy nespojovala s láskou. Asi proto, že se mi v tomto krásném měsíci vyhýbala.

„Kdy jedeš do Lipové? Tenhle víkend?“ zeptala se mě Zdena, má kolegyně v práci a jedna z mála přítelkyň, které mám.

„Ano. Hned v pátek z práce.“

„Fajn. Tomáš musí zítra na chalupu, máme tam řemeslníky, tak mě napadlo, že by ti mohl přivést nějaké kytky.“

„Jak – kytky?“

„No na zasazení. Myslela jsem na zlatobýl a astry. Znáš astry, ne?“

Jistě, teta je kdysi také měla. Rostly u domu a měly krásné těžké bílé a červené hlavičky. Na každém stonku jedna. Jenže kvetly až na podzim. Kdysi jich mámě natrhala kytici a my jsme pak cestou v narvaném autobusu chránily jejich květy před lokty a taškami spolucestujících.

„Ale to nebyly ty astry, co myslím. Já mluvím o těch, kterým se odborně říká hvězdnice!“ zasmála se Zdena.

„Hvězdnice? To jsem nikdy neslyšela. Astry znám. Teta je každý rok vysazovala.“

„Jistě, ale tyhle astry, o kterých mluvíš, jsou letničky, to nejsou trvalky. Kup si pořádnou knihu a přečti si o nich. Ty jsi ten studijní typ, tak ať víš, o čem mluvím. Těm trsovitým, na podzim kvetoucím trvalkám se říká hvězdnice. Ony se tedy teď už přesazovat nemají, to jsme měli začátkem dubna nebo pak na podzim, ale to je plevel, to se chytne všude.“